

I tako, prošli su izbori. Pomalo se u sjećanjima pretvaraju u lanjski snijeg. Građanima, koji se pobune, političari će reći – eto, ako mislite drukčije, izvolite s idejom nastupiti na sljedećim izborima.

Za četiri godine?

Pa to je jedan olimpijski ciklus! U četiri godine neki šmrkavac završi srednju školu i upiše fakultet, a dobar student je (još donedavno) u tom roku iz brucoša izrastao u gotovog čovjeka koji valjda već zna gdje će raditi.

Je li to previše izbora, kad je 14. travnja na izbore za naše prve europarlamentarce izašlo samo 20,84 posto građana. Ili kad je 19. svibnja na birališta izašlo jedva 47 posto s popisa birača nedavno podvrgnutog oštroj liposukciji, a 2. lipnja je izašlo zaokružiti samo 43,12 posto građana koji su odlučivali tko će im uvoditi vodovod, graditi vrtiće i ceste.

PROPALI REFERENDUMI

U međuvremenu su bila i dva lokalna referenduma, u Fužinama i Dubrovniku. Demoracija je skupa, pa ćemo to platiti, rekao je premijer kad su ga pitali zašto lokalni izbori nisu istoga dana kad i europarlamentarni, a i lokalno referendumsko »da« ili »ne« moglo se ugurati u isti termin, osim u Fužinama.

Oba su referenduma propala. U Fužinama je nedostajalo nekoliko stotina glasova da

referendum, na kojemu je je glasovalo 82,15 posto birača protiv, uspije. Nije izašlo potrebnih 50 posto birača s popisa, plus jedan prekobrojni. U Dubrovniku je 28. travnja rezultat narodne volje - bolje rečeno, onih koji su željeli glasovati na referendumu - bio bolji od 5:1, u korist inicijative koja ga je pokrenula, ali glasača nije izašlo dovoljno. Referendum bi prošao prema volji pokretača čak i da je izlaznost bila 50 ili 60 posto, a da su svi ostali glasovali protiv!

Je li ona teza o tome da su izbori u »olimpijskom ciklusu« prerijetki možda netočna?

Po službenim podacima moglo bi se zaključiti da je ljudima puna kapa izbora.

Po nevažecim listićima moglo bi se reći da je ljudima puna kapa politike uopće. Jer bi birači koji su si dali truda da izađu na birališta za Europski parlament te izborne listine kreativno ukrase svojim nezadovoljstvom, odabrali svoga, a ne laburističkog europarlamentarca.

I sam sam nagovarao ljude da izađu na birališta. Nije važno koga će birati, samo neka su tu, neka se to upiše. Političar koji je izabran s deset ili 15 posto glasova svih birača u svom će ih mandatu prezirati, a posebno one koji su »slali poruke« neizlaskom, i još više koji su na izbornim listićima takve poruke slali ... crtanjem.

U Zagrebu sam posebno mogao posvjedočiti, posebno u drugom krugu, letargiji svojih znanaca pa i depresivnom odustajanju od zaokruživanja jednoga od preostala dva kandidata za gradonačelnika. Kao, njihov glas i onako neće ništa vrijediti.

TKO I KAKO BROJI GLASOVE

Sada tima, koji su izborni rezultat mogli preokreniti iz najgoreg zamislivog ishoda u barem sljedeće četiri koliko toliko podnošljive godine, volim reći: »Pitajte Dinka Burića iz HDSSB-a koji je uz izlaznost veću od 52 posto na pripetavanju za gradonačelnika Belišća izgubio s razlikom od šest glasova. Šest! Ma, nije to bila razlika ni od šest glasova, nego je Dinko Huis nakon ponovnog prebrojavanja glasačkih listića postao gradonačelnik Belišća uz razliku od četiri glasa. Četiri galasa! Po jedan za svaku godinu mandata. A dinko Burić može natrag u saborske klupe da smišlja nove doskočice i bećarce. Sijevajući očima ulicama Belišća lijevo i desno pokušavajući doznati shvatiti tko je taj izdajnik...

Na velika se zvona raspredao izborni rezultat pripetavanja za gradonačelnika Splita. Pri kraju izborne noći činilo se da je Ivo Baldasar pobijedio za tijesnih oko 600 glasova. Nakon ponovnoga brojanja pokazalo se kako je pobjeda još tješnja: Baldasar je od Vjekoslava Ivaniševića dobio tek pedesetak glasova više! Na jedan Split - to je za dlaku. Rezultat je mogao promijeniti jedan i pol maturantski razred. Nitko ne zna kakav bi ishod bio da je umjesto 44,56 posto birača na birališta izašlo 55 posto. Vjerojatno bi razlika bila veća, ali se ne zna za kojega kandidata.

Da sad dalje ne spominjemo Vukovar, Makarsku, Hvar, Metković, Osijek i druge gradove u kojima su se voljom birača dogodila čuda.

I sad si mislite - to je to. Uvjeravam vas kako vaš glas vrijedi strašno puno, i kako će ga političari cijeliti više uz izlaznost od 70 posto. Ali varate se.

Ono što je mene zabrinulo jest vjerodostojnost izbornih povjerenstava. Upravo suprotno od premijera koji je htio bagatelizirati ponovna prebrojavanja glasačkih listića. Kako su se mogle dogoditi takve razlike: šesto, pa pedeset glasova razlike? Koliko u takvom slučaju vrijedi vaš glas, ako jedno isto izorno povjerenstvo u dva brojanja izbroji razliku od 550 glasova? A koliko bi izbrojali da su brojali još jednom?

Nevolja je s izbrojanim glasovima, zapečaćenima u vrećama preko noći u nekoj sobi dok čekaju ponovno prebrojavanje u tome - što preko noći mogu nestati. Ma koliko ih netko čuvao, zaštitar, policajac, tko već. Posve je sigurno da izorno povjerenstvo, sastavljeno od predstavnika protivničkih strana, posve sigurno za honoran od par stotina kuna neće probdjeti noć nadzirući - jedan drugoga.

TOČNI REZULTATI DOBIVENI TRENUTAČNO

Rješenje za to je jednostavno: elektroničko glasovanje s osobnim kartama koje bi dalo točan, elektronički rezultat. I to trenutačno. No, dobro, ako bi elektronički izborni centri bili postavljeni po županijama, onda bi nadziranje elektroničkih rezultata mogla promatrati mnogo više izaslanstva političkih konkurenata, nego što je to dosad na više od 6000 izbornih mjesta radila vojska stranačkih aktivističkih pripadnika. Ali bi ti stranački pripadnici - da bi uopće imali što kontrolirati - morali biti informatički pismeni. Izabrani kandidati, ako narod tako odluči, ne nužno.

A valjda će u Saboru jednom svi znati pritisnuti jedno od tri dugmeta označenih s »da«, »ne« i »suzdržan«.

Glasovati bi se moglo i od kuće, putem računala, telefona ili tableta, ali bi malo tko mogao jamčiti da u nekoj patrijarhalnoj kući netko ne bi uzeo osobne iskaznice svih ukućana i glasove ukućao vlastoručno, da ne bi bilo zabune je li netko dao glas »pogrešnoj listi« ili isto takvom kandidatu.

Isto tako svaki bi birač mogao provjeriti je li, kavim čudnim slučajem, netko glasovao umjesto njega. Ali bi svakako bilo lako onemogućiti da jedna vrsta radoznalih pokuši doznati tko je kome dao svoj glas. Ipak je to tajno glasovanje.

Naravno, sva klasična izborna mjesta opremljena su računalima pa bi svi oni koji se u nedjeljno jutro vole prošetati do svetišta blagdana demokracije mogli i dalje prakticirati taj ritual.